

Çocuk Sosyal Davran?? Ölçe?i- Ki?isel Bildirim (ÇSDÖ-KB)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çocuk Sosyal Davran?? Ölçe?i-Ki?isel Bildirim (ÇSDÖ-KB)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18787>

Özet

Çocuk Sosyal Davran?? Ölçe?i-Ki?isel Bildirim (ÇSDÖ-KB), ilkö?retim ikinci kademe ö?rencilerinin sosyal ba?lamdaki davran??lar?n? ve alg?lar?n? ölçmek amac?yla uyarlanm?? bir ölçme arac?d?r. Ölçek, özellikle **sald?rganlık**, ma?duriyet ve **sosyal davran??** alanlar?ndaki e?ilimleri, çocu?un kendi bak?? aç?s?yla de?erlendirmesine olanak tan?r. Orijinal ölçe?in Türkçe'ye uyarlanmas?, okul ortam?nda gözlemlenen ili?kisel ve gözlenen sald?rganlık türlerinin yan? s?ra, özgeci davran??lar ve sosyal kabul düzeylerini belirlemeye odaklanm??t?r. Bu araç, psikolojik dan??manlık ve rehberlik hizmetleri ile akademik ara?t?rmalarda çocuklar?n sosyal geli?im süreçlerini anlamada kritik bir rol oynamaktadır.

Ölçek, toplamda 5 farklı alt boyutta yer alan 15 maddeden oluşmaktadır. Bu yap?s?yla, sosyal yeterlilik ve uyum sorunlar?n?n erken tespiti için hızlı ve etkili bir de?erlendirme imkanı sunmaktadır. Ölçe?in derecelendirmesi 5'li Likert Ölçe?i format?nda olup, çocu?un belirli davran??lar? ne s?ıklıkla sergiledi?ini veya hissetti?ini belirlemesini istemektedir.

Anahtar Kelimeler

Çocuk Sosyal Davran?? Ölçe?i, ÇSDÖ-KB, **sosyal davran??**, **sald?rganlık**, ma?duriyet, özgeci davran??, ili?kisel sald?rganlık, ki?isel bildirim, Likert.

Yazarlar

Arzu Kurnaz, E. G. Kapç?

Amaç

Çocuk Sosyal Davran?? Ölçe?i-Ki?isel Bildirim'in temel amac?, ilkö?retim ikinci kademe (ortaokul) bulunan çocuklar?n sosyal etkile?imlerini, olumlu ve olumsuz sosyal davran??lar?n?, sosyal kabul düzeylerini ve yalnızlık hislerini kendi perspektiflerinden de?erlendirmektir. Bu ölçek, özellikle okul ortam?nda ortaya ç?kan ili?kisel sald?rganlık ve gözlenen (fiziksel) sald?rganlık gibi sorunlu davran?? kalıplar?n? nicel olarak ölçmeyi hedefler.

Ölçek, psikologlara ve e?itimcilere, bir çocu?un akranlarıyla ili?kilerinde ne kadar destekleyici (**özgeci davran??**) oldu?unu veya ne kadar d??layıcı ya da agresif (ili?kisel/gözlenen sald?rganlık) davrandı?ını anlamak için yapılandırılm?? bir veri seti sunar. Bu sayede, sosyal uyum sorunlar? ya?ayan veya risk altında olan ö?rencilerin belirlenmesi ve uygun müdahale programlar?n?n tasarlanması mümkün olmaktadır.

Yapı

ÇSDÖ-KB, çocukların sosyal etkileşimlerini çok boyutlu olarak ele alan bir yapıyı ölçmektedir. Ölçeğin temel ölçtüğü psikolojik yapı, bireyin akran grubuna yönelik sergilediği davranışlar (saldırganlık ve prososyalite) ve bu akran grubundaki sosyal durumu (dahil olma ve yalnızlık) olarak tanımlanabilir. Ölçek, 5 yaş alt boyutu içermektedir:

İşkisel Saldırganlık: Sosyal dışlama, dedikodu yayma veya arkadaşlık ilişkilerini manipüle etme gibi dolaylı zarar verme davranışları ölçer.

Gözlenen Saldırganlık: Şiddet, hakma veya fiziksel tehdit gibi açık ve doğrudan zarar verme davranışları ölçer.

Özgeci Davranış (Prosocial): Başkalarına yardım etme, destek olma ve empati gösterme gibi olumlu sosyal davranışları ölçer. Bu terim, **yardım etme davranışlarının** akademik kariyeridir.

Dahil Olma: Akran grubu tarafından kabul edilme ve sosyal aktivitelere davet edilme sıklığını ölçerek sosyal kabul düzeyini değerlendirir.

Yalnızlık: Okul ortamında daha fazla arkadaş edinme isteği veya sosyal izolasyon hissi gibi duygusal durumları ölçer.

Geçerlik

ÇSDÖ-KB'nin Türkçe'ye uyarlama çalışması, geçerliliğin sağlanması için çeşitli analizleri içermiştir. Uyarılmanın temel amacı, ölçeğin orijinal yapılarının Türk kültürü ve diline uygun bir şekilde korumaktır. Yapılan çalışmada, ölçeğin 5 alt boyuttan oluşan teorik yapılarının desteklemek amacıyla **faktör analizi** yöntemleri kullanılmıştır. Bu analizler, maddelerin ilgili alt boyutlara yüklenimlerinin yeterli olduğunu ve ölçeğin yapı geçerliliğine sahip olduğunu göstermiştir.

Uyarlama çalışmasında ayrıca, ölçeğin ölçtüğü yapıyla ilişkili diğer ölçme araçlarıyla korelasyonlarına bakılarak ölçüt baskımlı geçerlik incelenmiştir. Özellikle saldırganlık ve mağduriyet ölçümleriyle beklenen yönde ilişkilerin bulunması, ÇSDÖ-KB'nin ilgili sosyal davranış yapılarının baskımlı bir şekilde ölçtüğünü teyit etmektedir.

Güvenirlilik

Uyarlama çalışmasında güvenirlik analizleri, ölçeğin tutarlılığını ve kararlılığını değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. İç tutarlılık güvenirliği, genellikle **Cronbach's Alpha** katsayısıyla hesaplanmıştır. Bu katsayılar, hem ölçeğin toplam puanı hem de her bir alt boyut için ayrı ayrı rapor edilmiştir. Yüksek Alpha değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Güvenirlilik analizlerinin sonuçları, ÇSDÖ-KB'nin hem genel olarak hem de işkisel saldırganlık,

gözlenen saldırganlık ve **özgeci davran??** gibi spesifik alt boyutlarda güvenilir ölçümler sağlanıyor ortaya koymuştur. Bu durum, ölçeğin tekrarlanan uygulamalarda benzer sonuçlar verme kapasitesini desteklemektedir.

Faktör Analizi

Çocuk Sosyal Davran?? Ölçe?i-Ki?isel Bildirim'in uyarlama sürecinde, ölçeğin çok boyutlu yapısının doğrulamak amacıyla doğrulamak ve/veya açılmak için faktör analizleri kullanılmıştır. Bu analizler sonucunda, ölçeğin 15 maddesinin, teorik olarak beklenen 5 farklı faktör altında toplandığı görülmüştür. Bu faktörler, ölçeğin ilgisiz saldırganlık ve gözlenen saldırganlık gibi ayrı ayrı davran?? biçimlerini başarıyla bir şekilde ayırt edebildiğini kanıtlamıştır.

Faktör yükleri, maddelerin ait oldukları alt boyutları güçlü bir şekilde temsil ettiğini göstermiş ve böylece ölçeğin yapısal geçerliliği pekiştirilmiştir. Bu faktörlü yapının korunması, ölçeğin çocukların karmaşık sosyal davran?? spektrumunu değerlendirmede kullanılan özgün yapısının Türkçe örneklemede de geçerli olduğunu göstermektedir.

Araç

Test Çeşidi: Uyarlama

Format: Kişisel Bildirim Ölçe?i (Öz Rapor)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: İlköğretim İkinci Kademe Öğrencileri (Ortaokul)

Yaş Grubu: Genellikle 10-14 yaş aralığı (Uyarlama çalışması için yapıldığı ilköğretim ikinci kademe öğrencileri)

Popülasyon Detayları: Ölçeğin uyarlanması, Türkiye'deki ilköğretim ikinci kademe öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu popülasyon, sosyal becerilerin ve akran ilişkilerinin yoğunlaştığı kritik bir gelişim dönemini temsil etmektedir.

Test Metodolojisi: Ölçek, 5'li Likert tipi bir derecelendirme kullanır. Katılımlardan, maddelerde belirtilen davranışlar veya duygular ne sıklıkla deneyimlediklerini belirtmeleri istenir. Derecelendirme şu şekildedir: 1= hiçbir zaman - 5= her zaman.

Anahtar Kelimeler

Sosyal davran??, saldırganlık, maduriyet, ilgisiz saldırganlık, özgeci davran??, yalnızlık, dahil olma, ilköğretim, psikometrik özellikler.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Arzu Kurnaz

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Bilgi mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresleri: arzukurnaz@windowslive.com

Yazın Adresi: Bilgi mevcut değildir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

İzinler ve Ücret: Ölçeğin kullanımı için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi önerilir. Ticari olmayan akademik kullanımlarda genellikle izin gereklidir.

Test Yılı (Uyarlama): 2013

Kaynaklar

Kurnaz, A. ve Kapç, E. G. (2013). Saldırganlık ve Maduriyet Ölçeklerinin ilköğretim ikinci kademe çocuklarına uyarlanması. *Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 106-115.

Makalenin tam metnine aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: scopemed.org

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: cocuk-sosyal-davranis-olcegi-kisisel-bildirim-csdo-kb-toad.pdf

Çocuk Sosyal Davranış Ölçeği-Kişisel Bildirim (ÇSDÖ-KB) Maddeleri

Ölçek toplamda 5 alt boyut ve 15 maddeden oluşmaktadır. Derecelendirme 5'li Likert (1= hiçbir zaman - 5= her zaman) şeklinde yapılmaktadır. Aşağıda, ölçeğin alt boyutları ve her alt boyutu temsil eden örnek maddeler sunulmuştur:

İşikisel saldırganlık: Bazı çocuklar, bir oyun ya da etkinlik sırasında bazı kişileri kendi gruplarına almamaya çalışır. Sen böyle bir şeyi ne kadar sıklıkla yaparsın?

Gözlenen saldırganlık: Bazı çocuklar, diğer çocukları itip kakar. Sen böyle bir şeyi ne kadar sıklıkla yaparsın?

Özgeci davranış (prosocial): Bazı çocuklar, kendisini üzgün hisseden diğer çocukları neşelendirmeye çalışır. Sen böyle bir şeyi ne kadar sıklıkla yaparsın?

Dahil olma: Bazı çocukların, onlarla oynamayı isteyen birçok sınıf arkadaşları vardır. Sınıfındaki çocuklar, ne kadar sıklıkla seninle oynamak ister?

Yaln?zl?k: Baz? çocuklar, "ke?ke okulda daha fazla arkada??m olsayd?" der. Sen böyle bir ?eyi ne kadar s?kl?kla hissedersin?

ARABPSYCHOLOGY.COM